

Dosarul nr. 2ra-1163/22
2-20152764-01-2ra-25082022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – D. Crigan
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Malfi, V. Cotorobai, O. Cojocar

ÎNCHEIERE

14 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Ivan Curteanu și Natalia Curteanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 19 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Ivan Curteanu și Natalia Curteanu, s-a casat hotărârea din 05 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cu emiterea unei noi decizii de admitere în parte a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 03 decembrie 2020 Ivan Curteanu și Natalia Curteanu au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanții Ivan Curteanu și Natalia Curteanu au indicat că la 30 octombrie 2014 au depus cerere de chemare în judecată către Elena Curujiu, Victor Curujiu, Zinovia Vulpe, Alexei Mihalache și Ana Mihalache, Consiliul mun. Chișinău, Agenției Servicii Publice privind divizarea și transmiterea în proprietate privată a terenului aferent casei de locuit proporțional cotei-părți, demolarea construcției, înlăturarea impedimentelor în posesia și folosința bunului imobil, repararea prejudiciului material și moral.

Cererea de chemare în judecată menționată a fost acceptată spre examinare, cauza fiind examinată de magistratul Igor Barbacaru de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

Au relevat că prin încheierea din 04 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani la etapa de finalizare a dezbaterilor pe fondul cauzei, a fost declinată competența judecătorului competent pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ pe cauza nominalizată, cu remiterea cauzei spre redistribuire aleatorie.

Cauza a fost repartizată în mod automat aleatoriu judecătorului Gheorghe Stratulat de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Prin încheierea din 28 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru procesul pe cauza dată a fost suspendat, cauza fiind înaintată Curții de Apel Chișinău pentru soluționarea conflictului negativ de competență jurisdicțională.

Prin încheierea din 12 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a constatat competența Judecătoriei Chișinău, sediul Centru la examinarea cauzei.

Au relatat că prin încheierea din 23 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, la etapa de finalizare a dezbaterilor pe fondul cauzei, pe cauza dată a fost declinată competența judecătorului specializat în cauze civile în ordine generală de la examinarea cererii de chemare în judecată, fiind remisă acțiunea pentru redistribuire aleatorie Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Până la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, reclamantii nu dețin informații privind distribuirea și data examinării cauzei date, datele lipsind pe portalul instanțelor de judecată. În atare circumstanțe, reclamantii sunt dezamăgiți în calitatea justiției naționale, aceștia aspirând la o definitivare a soluționării revendicărilor sale cu privire la dreptul lor fundamental de proprietate privată, mai mult de 6 ani, cauza fiind încă la etapa incipientă de examinare. Au menționat că în asemenea împrejurări sunt afectați moral prin faptul că având un comportament disciplinat și de bună credință din punct de vedere procesual, până în prezent nu au o soluție referitor la revendicările lor, cel puțin, pronunțată de instanța de fond, aceste circumstanțe afectându-le dreptul la un proces echitabil și protecția dreptului de proprietate.

Reclamantii au solicitat constatarea încălcării dreptului lor la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral estimat la suma de 200 000 lei și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 05 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prima instanța a indicat că întinderea examinării cauzei principale în instanța de fond nu poate fi pusă pe seama instanțelor judecătorești, or, participanții la proces, inclusiv reclamantii Ivan Curteanu și Natalia Curteanu, făcând uz de drepturile lor procedurale, au pus instanța în situația amânării examinării cauzei. Astfel, instanța de judecată a amânat ședințele de judecată doar pe motive întemeiate, cum ar fi neprezentarea reclamantilor la ședințele de judecată, solicitările părților de a amâna ședința de judecată.

Nefiind de acord cu hotărârea din 05 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, la 09 martie 2021, în termenul legal, Ivan Curteanu și Natalia Curteanu au contestat-o cu apel.

Prin decizia din 19 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Ivan Curteanu și Natalia Curteanu, s-a casat hotărârea din 05 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cu emiterea unei noi decizii de admitere în parte a acțiunii. S-a constatat faptul încălcării dreptului la judecarea în termen

rezonabil a cauzei civile intentate în baza cererii de chemare în judecată din 30 octombrie 2014. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Ivan Curteanu și Nataliei Curteanu suma de 20 000 lei, cu titlul de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile din 30 octombrie 2014 și suma de 2000 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 22000 lei. În rest acțiunea a fost respinsă.

Referitor la complexitatea obiectului examinării manifestat prin imposibilitatea examinării cauzei în termen rezonabil, instanța de apel a reținut că obiectul litigiului supus examinării nu prezintă o complexitate sporită, având în vedere solicitările reclamantilor, dar și numărul participanților la proces.

Cât privește miza pentru reclamanți, Curtea de Apel Chișinău a considerat că procesul enunțat prezintă importanță indubitabilă pentru ei, care s-au prezentat la ședințele de judecată, însă ședințele de judecată fiind amânate din diferite motive neimputate reclamantilor/apelanți.

Referitor la conduita instanțelor de judecată, dar și a participanților la proces instanța de apel a indicat că cauza dedusă judecătii se află pe rolul instanțelor de judecată din 30 octombrie 2014 până în prezent, termen, de principiu, care nu corespunde criteriului normelor naționale și celor internaționale, fiind unul lipsit de rezonabilitate în raport cu complexitatea cauzei și măsurile procedurale necesare ce au condus la examinarea o perioadă îndelungată a cauzei.

Instanța de apel a concluzionat că ședințele de judecată au fost fixate în termen rezonabil, instanțele implicate în judecarea pricinii nu au admis efectuarea acțiunilor procesuale nejustificate, iar termenul de examinare a cauzei a fost dictat de necesitatea întocmirii actelor procesuale indispensabile și comportamentul părților.

Instanța de apel a specificat că totuși, cele constatate nu sunt în măsură să primeze față de constatarea inițială privind faptul că cauza, în privința căreia se solicită constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare, a fost examinată întrun termen excesiv, care în mod evident aduce atingere drepturilor participanților la proces.

În partea ce ține de încasarea prejudiciului moral, acesta se repară în cazul în care se constată încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, iar ținând cont de constatările evocate mai sus, Curtea de Apel Chișinău a stabilit că în speță există temei legal pentru adjudecarea din contul statului în beneficiul reclamantilor a compensației prejudiciului moral, în condițiile instituite de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a apreciat ca fiind parțial întemeiate argumentele acestora referitoare la necesitatea admiterii pretențiilor cu privire la încasarea prejudiciului moral.

Având în vedere că compensația pentru prejudiciul moral trebuie să fie suficientă, însă nu excesivă, Curtea de Apel Chișinău a considerat că criteriilor indicate corespunde suma de 20 000 lei, încasarea unei sume mai mari fiind disproporționată în raport cu încălcarea admisă și cu faptul că însăși constatarea dreptului încălcat reprezintă, potrivit jurisprudenței CtEDO (cauza Amihalachioaie

c. Moldovei) o satisfacție echitabilă a suferințelor morale, însă insuficientă în speță pentru a acoperi integral întinderea acestora.

La 12 august 2022 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 19 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei civile, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei.

A susținut că aspectul neaplicării de către intimați a remediilor acceleratorii prevăzute în art. 192 Cod de procedură civilă, care nu au intervenit cu o cerere de accelerare în examinarea cauzei, denotă o acceptare tacită a rezonabilității duratei procedurilor.

În conformitate cu articolul 433 lit. a), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Completul constată că, în speță, cererea de recurs este îndreptată împotriva deciziei din 19 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. De asemenea, aceasta este depusa de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, care are calitatea procesuală de pârât și este îndreptățit să o conteste, nefiind depusă repetat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a fost notificată electronic recurentului Ministerului Justiției la data de 28 iunie 2022. (f.d. 61, vol. II). Prin urmare, recursul, declarat la 12 august 2022 de către Ministerul Justiției, este în termen.

Prin referința din 03 octombrie 2022 intimații Ivan Curteanu și Natalia Curteanu au solicitat de a declara inadmisibil recursul depus de Ministerul Justiției.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs, completul Colegiului atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă, nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul de admisibilitate reține că recursurile exercitate conform Secțiunii a II-a au caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Urmează a fi reiterat că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu prevederilor art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului menționează că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, se reține că argumentele invocate de către recurent nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă Ministerul Justiției al Republicii Moldova și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431, alin. (1) și (2), art. 433, lit. a), 440, alin. (1) și (11) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, împotriva deciziei din 19 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas